

Številka: 122-16/2022-4-40/30/04
Datum: 16. 2. 2022

MESTNI SVET MO KRANJ

Zadeva: Poročilo o delu Lokalne akcijske skupine za preprečevanje zlorabe drog v Mestni občini Kranj za leto 2021

Lokalna akcijska skupina za preprečevanje zlorabe drog v Mestni občini Kranj (v nadaljevanju LAS) je bila ustanovljena leta 1999. Sestavljena je iz predstavnikov otroškega varstva, osnovnih in srednjih šol, mladih, sociale, zdravstva, policije, nevladnih organizacij in občinske uprave, ki se pri svojem delu srečujejo s problematiko zasvojenosti.

OPIS IZVEDENEGA PROGRAMA

1. LAS je v letu 2021 pripravila operativni program za MO Kranj, ki ga je potrdil župan MO Kranj, naredila je oceno stanja na področju zlorabe drog iz preventivnega in kurativnega vidika, zagotavljala je koordinacijo dela strokovnih služb, ki se s problematiko drog ukvarjajo na vseh treh ravneh preventive (primarna, sekundarna in terciarna). Nadalje je LAS zagotavljala usklajenost lokalnih programov preprečevanja zlorabe drog ter osnovnim in srednjim šolam ter vrtcem v MO Kranj zagotovila sredstva za sofinanciranje preventivnih programov, za katere so se odločili.

2. Izvajanje preventivnih programov v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah:

LAS je za izvajanje preventivnih programov v šolskem letu 2021/2022, vrtcem, OŠ in SŠ ter Dijaškemu in študentskemu domu Kranj, posredovala neposredni poziv za predložitev predlogov za sofinanciranje preventivnih programov v MO Kranj. Z izbranimi izvajalci so bile v mesecu avgustu 2021 podpisane pogodbe za izvajanje preventivnih programov v šolskem letu 2021/2022, sredstva pa bodo izvajalci prejeli po izvedenih delavnicah in predavanjih, to je konec šolskega leta 2021/2022.

Vrtci bodo v šolskem letu 2021/2022 predvidoma izvedli 9 predavanj za starše, to je 17 šolskih ur, v skupni višini 900,00 €, in sicer:

- Kranjski vrtci za izvedbo štirih predavanj: Pri merjenju moči z otrokom, nekdo vedno izgubi; Ko se ednina spremeni v množino; Stimulativno okolje za kognitivno-gibalni razvoj predšolskega otroka in Razvoj samoregulacije pri otroku.
- OŠ Predoslje za izvedbo predavanja: Da otrok ne bo razvajen.
- OŠ Stražišče za izvedbo predavanja: Težave v odraščanju - usoda ali izziv.
- OŠ Franceta Prešerna za izvedbo predavanja: Zdravstvena vzgoja.
- OŠ Simona Jenka za izvedbo predavanja: TV junaki in radovedni hitri prstki.
- OŠ Janeza Puharja za izvedbo predavanja: TV junaki in radovedni hitri prstki.

Osnovne šole bodo v šolskem letu 2021/2022 predvidoma opravile 74 delavnic za učence, to je 139 šolskih ur, od tega na temo zasvojenosti 113 ur, krepitev duševnega zdravja 17 ur, nasilje med vrstniki 9 ur, vse skupaj v skupni višini 7.400 €, in sicer:

- OŠ Stražišče delavnice za učence 6. razredov 16 šolskih ur (Spletne skrivnosti; Alkohol, cigareti? Ne hvala) in učence 8. razredov 19 šolskih ur (Spletne nevarnosti; Kdo je glavni, ti ali stroj) ter predavanje za starše (Mladinska E-pravila).
- OŠ Simona Jenka delavnice za učence 6. razredov 8 šolskih ur (Splet kot magnet za najstnike) in učence 9. razredov 6 šolskih ur (Kako se upreti pritiskom vrstnikov) ter predavanje za starše (Družinska E-pravila).
- OŠ Janeza Puharja delavnice za učence 6. razredov 8 šolskih ur (Splet kot magnet za najstnike) in učence 9. razredov 4 šolske ure (Kako se upreti pritiskom vrstnikov) ter predavanje za starše (Družinska E-pravila).
- OŠ Franceta Prešerna delavnice za učence 8. razredov 3 šolske ure (Učinkovito soočanje s stresom) in učence 9. razredov 4 šolske ure (Odraščanje in samopodoba) ter predavanje za starše (Puberteta in odraščanje).
- OŠ Orehek delavnice za učence 4. razredov 3 šolske ure (Spletne skrivnosti) in učence 5. razredov 6 šolskih ur (Naj ne vodi te sila, ampak spletna pravila) ter predavanje za starše (Ne nasilju).
- OŠ Jakoba Aljaža delavnice za učence 7. razredov 9 šolskih ur (Alkohol, cigareti? Ne, hvala; Kdo je glavni-ti ali stroj) in učence 8. razredov 9 šolskih ur (Odvisnost od računalnika, Bodi frajer brez droge) ter dve predavanji za starše (Šola in starši; Družinska E pravila).
- OŠ Matije Čopa delavnice za učence 4. razredov 9 šolskih ur (Kdo je glavni – ti ali stroj; O nasilju malo drugače) in učence 7. razredov 3 šolske ure (Ne nasilju) ter predavanje za starše (Razvijajmo otroku občutek lastne vrednosti).
- OŠ Predoslje delavnice za učence 7. razredov 12 šolskih ur (Spletno nasilje in ustrahovanje, Super terapija) in učence 8. razredov 18 šolskih ur (Zasvojenost od računalniških iger; Zasvojenost in odnos do psihoaktivnih snovi; Lažne informacije in prevare na internetu).
- OŠ Staneta Žagarja delavnice za učence 7. razredov 2 šolski uri (Preprečujemo kajenje in uživanje alkohola in ostalih drog) in učence 8. razredov 2 šolski uri (Odvisnost in zasvojenost; Nekemične in vedenjske zasvojenosti) ter predavanje za starše (Postavljanje meja in zdrav otrokov razvoj).
- OŠ Helene Puhar Kranj delavnice za učence III. stopnje 4 šolske ure (Skozi divji gozd spleta; Raztresi se; Slišim, čutim, govorim; Pot do pozitivne samopodobe) in učence 7. razredov 3 šolske ure (Raztresi se; Slišim, čutim, govorim; Učenje veščin za preprečevanje nasilja) ter predavanje za starše (Otrok s posebnimi potrebami in sorojenci - vzgojni izzivi staršev).

Srednje šole pa bodo v šolskem letu 2021/2022 predvidoma opravile 74 delavnic za dijake, to je 127 šolskih ur, od tega na temo zasvojenost 107 ur, krepitev duševnega zdravja 18 ur, nasilje med vrstniki 2 uri, vse skupaj v višini 3.800 €, in sicer:

- Gimnazija Franceta Prešerna delavnice za dijake 2. letnikov 15 šolskih ur (Nelegalne droge; Mladostniki in mobilna družbena omrežja) ter dijake 1. letnikov 2 šolski uri (Nasilje: Kaj je to in kaj lahko naredim).
- Gimnazija Kranj delavnice za dijake 1. letnikov 16 šolskih ur (Mladostniki-varna in odgovorna uporaba spleta) ter dijake 2. letnikov 16 šolskih ur (Skrb zase).
- Šolski center Kranj od tega:
 - Srednja tehnična šola in Strokovna Gimnazija delavnice za dijake 2. letnikov 48 šolskih ur (Nelegalne droge; Zasvojenost z računalnikom),
 - Srednja ekonomska storitvena in gradbena šola delavnice za dijake 2. letnikov 28 šolskih ur (Nelegalne droge; Zasvojenost z računalnikom).
- Dijaški in študentski dom Kranj za dijake 2 šolski uri (V stiski sem).

3. LAS je opravila pregled poročil in oceno opravljenih programov po osnovnih in srednjih šolah in v vrtcih za šolsko leto 2020/2021. Pri tem je ugotovila, da šole zaradi epidemije Covid 19 niso mogle izvesti celotnega programa in zato vsa sredstva niso bila porabljena. Nadalje se je ugotovilo, da so bili učenci, dijaki, učitelji in starši z izvedenimi delavnicami in predavanji zadovoljni, kar izhaja iz naslednjih ocen:

Vrtci:

Ocena predavanj po mnenju staršev 4,93 (preteklo šolsko leto 4,67); uporabnost predavanj po mnenju staršev: 4,35 (preteklo šolsko leto 4,39); ocena predavatelja po mnenju šole: 4,85 (preteklo šolsko leto 4,69).

Vseh predavanj se je udeležilo v povprečju 57 staršev na eno predavanje (preteklo šolsko leto 47 staršev). Izvedenih so bila 4 predavanja za starše, katerih se je udeležilo 229 staršev (preteklo šolsko leto 474 staršev za 10 predavanj).

Osnovne šole:

Delavnice za učence: ocena delavnic po mnenju učencev 4,43 (preteklo šolsko leto 4,38); uporabnost delavnic po mnenju šole 4,83 (preteklo šolsko leto 4,75); ocena predavatelja po mnenju šole: 4,83 (preteklo šolsko leto 4,75).

Predavanja za starše: ocena predavanj po mnenju staršev 4,82 (preteklo šolsko leto 4,59); uporabnost predavanj po mnenju staršev 4,75 (preteklo šolsko leto 4,74); ocena predavatelja po mnenju šole 4,88 (preteklo šolsko leto 4,71). Vseh 6 (preteklo šolsko leto 12) predavanj za starše se je udeležilo 333 (preteklo šolsko leto 792) staršev, kar je 54 (preteklo šolsko leto 66) staršev v povprečju na eno predavanje.

Sredne šole:

Ocena delavnic po mnenju dijakov 4,15 (preteklo šolsko leto 4,16); uporabnost delavnic po mnenju šole 4,42 (preteklo šolsko leto 4,61); ocena predavatelja po mnenju šole 4,65 (preteklo šolsko leto 4,71).

FINANČNO POROČILO

LETO 2021	plan	realizacija
I. ODHODKI - SKUPAJ	12.500,00	9.255,24
Izvedba preventivnih dejavnosti	12.100,00	9.255,24
Stroški okroglih miz, ostale aktivnosti, pogostitev - skupaj	400,00	0,00

II. NEPORABLJENA SREDSTVA - SKUPAJ	3.244,76
<i>neporabljena sredstva za preventivne programe</i>	<i>2.844,76</i>
<i>neporabljena sredstva za stroške okroglih miz,...</i>	<i>400,00</i>

Leto 2021 je bilo zaznamovano z Covidom 19 in vsemi ukrepi za zaježitev le tega. Zato tudi vse aktivnosti niso bile izvedene v celoti in vsa planirana sredstva niso bila porabljena.

OCENA STANJA

Za leto 2021 je bila izdelana tudi ocena stanja na področju problematike drog v MOK, in sicer s strani Policijske postaje Kranj, Zdravstvenega doma Kranj – Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od nedovoljenih drog, Nacionalnega inštituta za javno zdravje, osnovnih in srednjih šol, vrtcev, mladih in Centra za socialno delo Gorenjska, enota Kranj:

a) Policijska postaja Kranj (poročilo je podal g. Damijan Suhadolnik, pomočnik komandirja, policijski inšpektor specialist II, PP Kranj)

Na Policijski postaji Kranj smo ocenili in primerjali razmere med drugimi tudi po problematiki prepovedanih drog na območju Policijske postaje Kranj.

Na področju »celotne« kriminalitete smo v primerjavi s preteklim letom obravnavali nekoliko manj kaznivih dejanj. Na okrožno državno tožilstvo smo tako podali kazenske ovadbe in poročila v dopolnitev kazenskih ovadb za 1.073 (1.493) kaznivih dejanj.

Skupno smo obravnavali 819 (1.042) kaznivih dejanj zoper premoženje, kar predstavlja 76% vse obravnavane kriminalitete.

S področja prepovedanih drog je bilo na območju PP Kranj obravnavanih 15 kaznivih dejanj. Od teh je bilo na območju Mestne občine Kranj obravnavanih 13. Tej problematiki smo namenili veliko pozornosti in smo pogosto opravljali nadzore nad varnostno obremenjenimi območji, predvsem na glavnem avtobusnem postajališču, Prešernovem gaju, okolici metadonske razdelilnice - Zdravstvenega doma Kranj, javne podzemne garaže na območju Planine ter okolica šol.

Po prekrškovni plati smo po Zakonu o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami obravnavali 64 (84) kršitev. V teh primerih gre za zasege manjše količine prepovedane droge za odmerke za enkratno lastno uporabo odvisnika (prepovedane tabletki, heroin, kokain, konoplja - marihuana).

Na področju zagotavljanja javnega reda in splošne varnosti ljudi je stanje stabilno in ugodno. Število kršitev o javnem redu (Zakon o varstvu javnega reda in miru in drugi predpisi) znaša 941. Porast iz področja drugih predpisov je povečana, saj smo obravnavali 401 kršitev po Zakonu o nalezljivih boleznih (nošenje mask, združevanje ljudi, prehajanja med občinami ...).

Ostale ugotovljene kršitve so predvsem rezultat aktivnega ter kvalitetnega dela oz. ugotavljanja kršitev z lastno dejavnostjo policistov. To je predvsem posledica ustreznega planiranja dela, identificiranja varnostno obremenjenih območij in izvajanja ter odrejanja ustreznih nalog in oblik dela, na krajih in v času, ko smo s sprotnimi analizami beležili gostitve določenih pojavov. Po Zakonu o omejevanju porabe alkohola prekrškov ni bilo zaznanih (Covid-19).

Pri nadzoru cestnega prometa je bilo zaradi prepovedanih drog odrejenih 32 (23) strokovnih pregledov, od tega 5 pozitivnih, 14 negativnih, 13 pa je strokovni pregled na mamila odklonilo.

Število odrejenih alkokotestov 4.558 (4.124), pozitivnih je bilo 275 (247). Odklonjenih je bilo 6 (10) preizkusov. Število odrejenih strokovnih pregledov zaradi alkohola 23 (21), od tega 9 (14) pozitivnih. Število pridržanj do iztreznitve 3 (8), število začasnih odvzemov voznških dovoljenj 94 (80).

Glede na splošno oceno, da je bilo stanje na vseh segmentih dela policije v letu 2021 na območju PP Kranj oz. MO Kranj ugodno in stabilno.

Policijska postaja Kranj bo tako v letošnjem letu nadaljevala s poostrenimi nadzori v okviru rednega dela in s planiranjem poostrenih nadzorov. Prav tako bomo usmerjeni tudi na preventivno delovanje v okviru predavanj po šolah in s tem ozaveščanju po problematiki prepovedanih drog.

b) Zdravstveni dom Kranj – Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od nedovoljenih drog (poročilo je podala ga. Nataša Kern, dr. med)

V Centru je bilo od začetka njegovega delovanja do konca leta 2021 registriranih skupno 732 uporabnikov programa. Center deluje v Kranju, ambulantna za razdeljevanje metadona in druge substitucijske terapije je tudi na Jesenicah, kjer pa je zdravnica, specialistka splošne medicine, delala le do konca decembra 2019. Zdravnika v ambulanti na Jesenicah še vedno niso našli, kar zelo otežuje njihovo delo.

V substitucijski program v Kranju je bilo ob koncu leta 2021 vključenih 215 pacientov, od tega 155 na terapiji z metadonom, 41 pacientov na substitucijski terapiji z buprenorfinom in 19 pacientov na terapiji z dolgo delujočim morfinom.

V letu 2021 je bilo v Center na novo vključenih 13 pacientov, ki so imeli težave zaradi odvisnosti od prepovedanih drog. Ponovno je vstopilo v program 32 oseb. Povzamemo lahko, da je bilo število novo vključenih pacientov v zadnjem letu skoraj polovico manjše kot l.2020, manj je bilo tudi ponovno vključenih.

V letu 2021 nimamo podatka, da bi se pacienti vključevali v terapevtske skupnosti ali odšli na detoksikacijo v Center za zdravljenje odvisnosti v Ljubljani ali v zapor, verjetno tudi zaradi še vedno zelo neugodnih razmer zaradi velikega števila okuženih pacientov z virusom Covid-19. 4 odvisniki so opravili ambulantno detoksikacijo v Centru. V l.2021 so umrli 3 odvisniki, ki so bili vključeni v naš program.

V Centru se ukvarjamo z obravnavo odvisnikov od prepovedanih drog zdravstveni delavci različnih specialnosti: psihiatrinja, klinični psiholog, psihologinja, dve zdravnici, specialistki splošne oz. družinske medicine in trije diplomirani zdravstveniki. Sodelujemo tudi s Centrom za socialno delo. Nudimo pomoč v obliki informiranja, svetovanja, detoksikacije, zdravstvenih pregledov, vključno s testiranjem na viruse hepatitisa B,C in HIV, cepimo paciente proti hepatitisu B.

Osem let delujemo v novih prostorih v pritličju Zdravstvenega doma Kranj, kar nam omogoča bolj kakovostno delo, pacienti se manj zadržujejo pred centrom. Tudi problem preprodaje drog pred Centrom je manj pereč. Občasno pa imamo še vedno težave zaradi kršenja terapevtskega dogovora, zlasti psihičnega nasilja pacientov do osebja, povzročanja materialne škode v prostorih Centra, fizičnih obračunov med pacienti, tudi v čakalnici Centra.

V zadnjih dveh letih je delo v Centru potekalo v spremenjenih pogojih zaradi omejitev v času epidemije Covid-19, zaradi česar je bilo manj individualnih obravnav oziroma so te pogosto potekale v prostoru za razdelitev substitucijske terapije, kjer imamo zaščitno steklo. Presenetljivo pa je dejstvo, da je bilo med odvisniki malo okužb z virusom Covid-19, kljub temu, da je precepljenost proti virusu Covid-19 v tej populaciji relativno majhna.

c) Nacionalni inštitut za javno zdravje, območna enota Kranj (poročilo so podale mag. Marjetka Hovnik Keršmanc, dr. med., spec. javnega zdravja; mag. Darja Zupan, dipl. org. dela in prim. Alenka Hafner, dr. med., spec. javnega zdravja)

Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (v nadaljevanju NIJZ) spremljamo razširjenost rabe psihoaktivnih snovi (v nadaljevanju PAS) v populaciji in drugih dejavnikov, ki vplivajo na zdravje, na osnovi epidemioloških raziskav. Gre za nacionalne raziskave, narejene na reprezentativnih vzorcih, z uporabo standardiziranih vprašalnikov, ki omogočajo tudi mednarodno primerljivost podatkov. Raziskave se ne izvajajo letno, ampak se ponavljajo v določenih časovnih (največkrat štiriletnih) intervalih. Določene raziskave dajo poleg ocene stanja v Sloveniji tudi ocene za regije in njihove upravne enote (UE), izjemoma pa prikazujejo še podatke za posamezne občine (npr. za Mestno občino Kranj). V tem poročilu prikazujemo podatke iz zadnjih raziskav, ki v prejšnjem poročilu še niso bile predstavljene.

Nekatere posledice rabe PAS so za Mestno občino (MO) Kranj vsako leto objavljene v elektronski publikaciji Zdravje v občini. Zdravje v občini je vir informacij o zdravju v vsaki slovenski občini na osnovi več kot 30-ih kazalnikov (ki so prikazani grafično in številčno) ter njihove primerjave s stanjem v UE in regiji, v katero spada posamezna občina, ter s slovenskim povprečjem.

Razširjenost rabe PAS med odraslimi prebivalci

1.1 Uporaba tobačnih in povezanih izdelkov

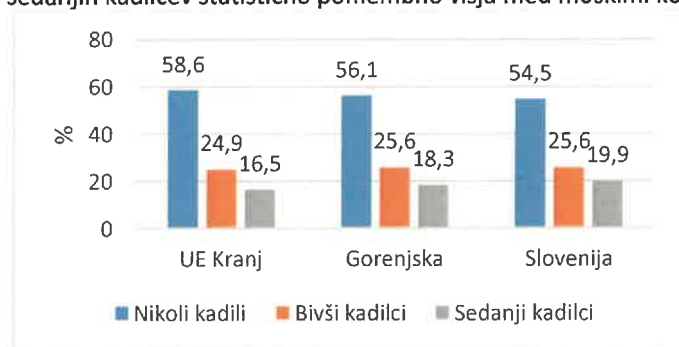
1.1.1a Kajenje tobaka

(Vir: Z zdravjem povezan vedenjski slog 2020, NIJZ¹)

Tobaka (cigaret, cigare, cigarilosa ali pipe tobaka) v UE Kranj nikoli ni kadilo več kot polovica, 58,6 %, anketirancev, starih 18-74 let, 24,9 % je bilo bivših kadilcev, trenutno pa je kadilo (sedanji kadilci) 16,5 % prebivalcev iz ciljne skupine. Delež kadilcev (bivših in sedanjih) je bil sicer v UE Kranj v primerjavi s povprečjem gorenjske regije in tudi s povprečjem Slovenije nižji, vendar razlike niso bile statistično pomembne (Slika 1). Na Gorenjskem so se moški in ženske statistično pomembno razlikovali le v deležu

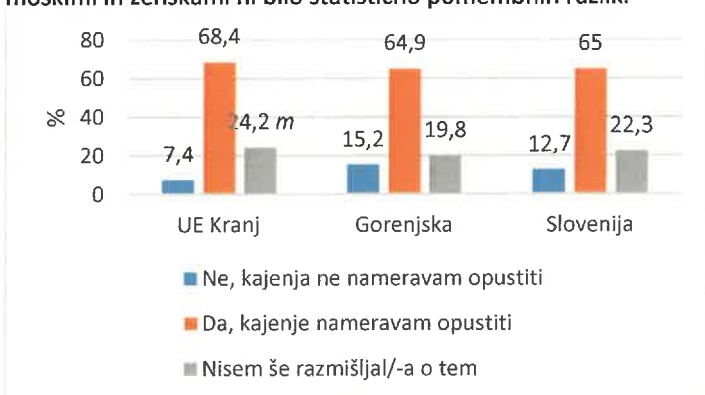
¹ Nacionalna raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog 2020 (v nadaljevanju CINDI 2020): v letu 2020 je NIJZ med prebivalci Slovenije, starih 18-74 let, izvedel šesto nacionalno raziskavo CINDI. Namen raziskave je bil pridobiti nove podatke o tistih vedenjih in navadah, ki lahko vplivajo na zdravje prebivalcev ter na njihovi osnovi lažje oblikovati programe za izboljšanje zdravja prebivalcev - med drugim tudi oceniti razširjenost rabe tobaka in alkohola med odraslimi prebivalci Slovenije. Rezultati raziskave so dostopni za Slovenijo, njene regije ter njihove upravne enote, niso pa za posamezne občine.

bivših kadilcev, ki je bil višji med moškimi kot ženskami, medtem ko sta bila v Sloveniji deleža bivših in sedanjih kadilcev statistično pomembno višja med moškimi kot med ženskami.

Slika 1: Razširjenost kajenja tobaka med prebivalci, starimi 18-74 let, Upravna enota Kranj, Gorenjska in Slovenija, 2020 (Vir: Raziskava z zdravjem povezan vedenjski slog 2020, NIJZ)

Večina kadilcev (sedanjih in bivših) iz UE Kranj je kadila tobak redno (72,0%), njihov delež je bil sicer višji, a ne statistično pomembno, od povprečja za gorenjsko regijo (67,9 %) in tudi za Slovenijo (67,0 %). Je pa večina sedanjih kadilcev (68,4 %) poročala, da ima namen kajenje tobaka opustiti, 7,4 % jih tega namena ni imelo, 24,2 % (m) pa jih o tem še ni razmišljalo, kar se ni statistično pomembno razlikovalo od povprečja gorenjske regije in od slovenskega povprečja (Slika 2). Glede namena opustitve kajenja med gorenjskimi moškimi in ženskami ni bilo statistično pomembnih razlik.

m – manj zanesljiva ocena

Slika 2: Namen opustitve kajenja med kadilci tobaka, starimi 18-74 let, Upravna enota Kranj, Gorenjska in Slovenija, 2020 (Vir: Raziskava z zdravjem povezan vedenjski slog 2020, NIJZ)

1.1.1b Kajenje tobaka v Mestni občini Kranj

(Vir podatkov: Zdravje v občini <http://obcine.nijz.si>).

Na osnovi statističnega modela³ je bilo ocenjeno, da je v letu 2019 delež kadilcev (rednih in občasnih) v MO Kranj, med anketiranci, starimi 15 let in več, znašal 24,1 %, ter presegal povprečje UE Kranj (20,3 %) in regijsko povprečje (22,4 %), višji, vendar ne statistično pomembno, pa je bil tudi od slovenskega povprečja (23,2 %).

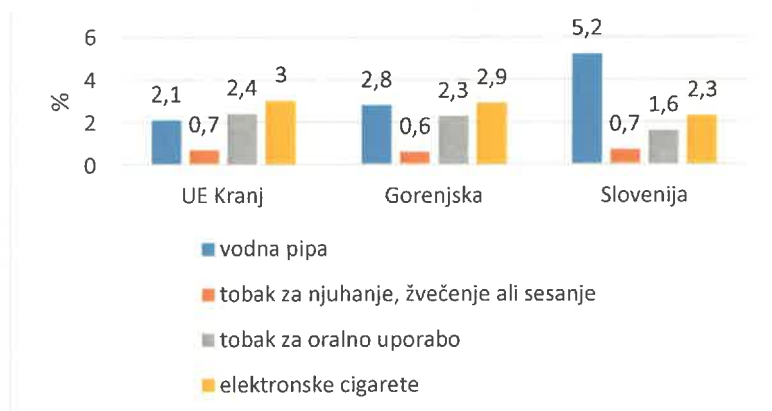
1.1.2 Uporaba vodne pipe, tobaka za njuhanje, žvečenje ali sesanje, za oralno uporabo in elektronskih cigaret

V zadnjih 30-ih dneh pred raziskavo leta 2020 je v UE Kranj kadilo vodno pipo 2,1 % anketirancev, starih 18-74 let, 0,7 % tako starih anketirancev je uporabilo tobak za njuhanje, žvečenje ali sesanje, 2,4 % tobak za oralno uporabo, 3,0 % pa jih je kadilo elektronske cigarete, kar se statistično pomembno ni razlikovalo od povprečja gorenjske regije in, z izjemo kajenja vodne pipe, tudi od slovenskega povprečja (Slika 3). Tako na Gorenjskem kot v Sloveniji med moškimi in ženskami glede razširjenosti poseganja po navedenih

² Vir podatkov: Anketa o zdravju in zdravstvenem varstvu (EHIS), NIJZ

³ Model upošteva razširjenost kajenja na nivoju upravne enote in demografske podatke občine.

izdelkih ni bilo statistično pomembnih razlik, z izjemo tobaka za oralno uporabo na Gorenjskem, po katerem je posegal večji delež žensk kot moških.

Slika 3: Uporaba vodne pipe, tobaka za njuhanje, žvečenje ali sesanje, tobaka za oralno uporabo, elektronskih cigaret med prebivalci, starimi 18-74 let, v zadnjih 30-ih dneh, Upravna enota Kranj, Gorenjska in Slovenija, 2020 (Vir: Raziskava z zdravjem povezan vedenjski slog 2020, NIJZ)

1.1.3 Izpostavljenost pasivnemu kajenju

V letu 2020 je v UE Kranj 8,3 % anketirancev, starih 18 do 74 let, poročalo, da oni sami ali drugi družinski člani kadijo v bivalnih prostorih, kar je bilo statistično pomembno manj od slovenskega povprečja, o kajenju v družinskem prevoznem sredstvu pa je poročalo 4,9 % tako starih anketirancev (Slika 4).

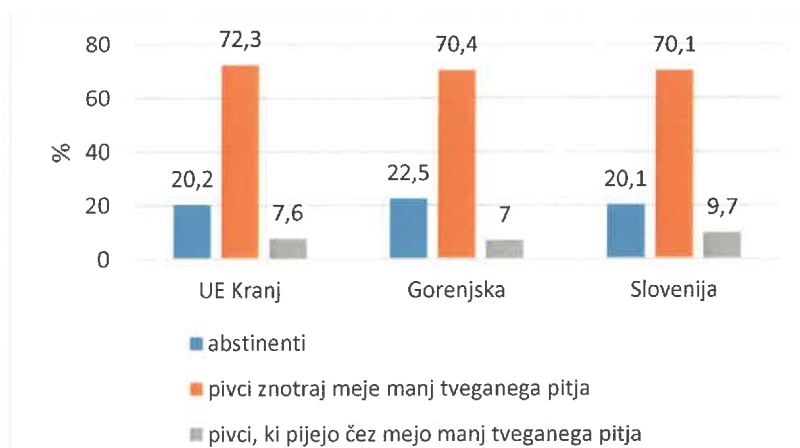

Slika 4: Izpostavljenost pasivnemu kajenju, Upravna enota Kranj, Gorenjska in Slovenija, 2020 (Vir: Raziskava z zdravjem povezan vedenjski slog 2020, NIJZ)

1.2 Pitje alkoholnih pijač

1.2.1 Abstinenci, pivci znotraj in čez mejo manj tveganega pitja

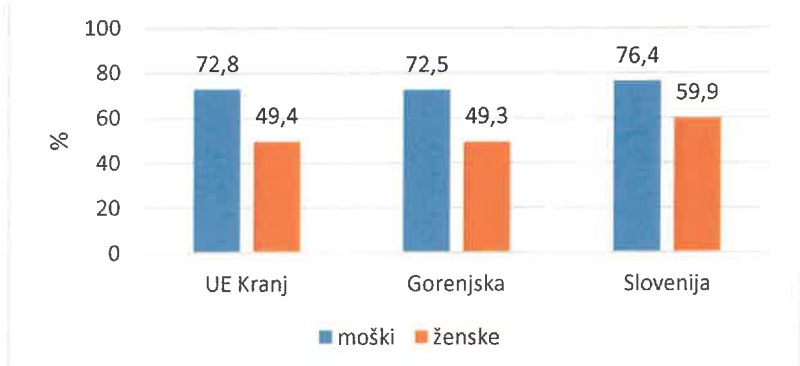
Po podatkih raziskave iz leta 2020 v UE Kranj 20,2 % anketirancev, starih 18-74 let, v zadnjih 12 mesecih ni pilo alkoholnih pijač, večina (72,3 %) jih je običajno pila znotraj meje manj tveganega pitja (kar pomeni, da so moški popili največ 20 gramov čistega alkohola na dan oziroma ženske največ 10 gramov čistega alkohola na dan), 7,6 % pa je to mejo presegalo (moški, ki so popili več kot 20 gramov čistega alkohola na dan oziroma ženske več kot 10 gramov čistega alkohola na dan). Delež anketirancev, ki so v zadnjih 12 mesecih pili alkoholne pijače, je bil v UE Kranj enak slovenskemu povprečju, a nekoliko, čeprav ne statistično pomembno, višji kot v povprečju v gorenjski regiji: je pa bil delež pivcev, ki so običajno presegali mejo manj tveganega pitja tako v UE Kranj kot na Gorenjskem nižji, čeprav ne statistično pomembno, kot v povprečju v Sloveniji (Slika 5). Pitje alkoholnih pijač in tudi običajno preseganje meje manj tveganega pitja je bilo v gorenjski regiji in v povprečju v Sloveniji prisotno pri večjem deležu moških kot žensk.

Slika 5: Deleži abstinentov, pivcev znotraj meje in čez mejo manj tveganega pitja alkohola med prebivalci, starimi 18-74 let, Upravna enota Kranj, Gorenjska in Slovenija, 2020 (Vir: Raziskava z zdravjem povezan vedenjski slog 2020, NIJZ)

1.2.2a Opijanje

V raziskavi iz leta 2020 je znašal delež anketirancev, starih 18-74 let, ki so se v zadnjih 12 mesecih vsaj enkrat opili (kar je bilo opredeljeno kot pitje 60 gramov čistega alkohola ali več ob eni priložnosti za moške in 40 gramov čistega alkohola ali več ob eni priložnosti za ženske, ne glede na starost anketirancev), v UE Kranj pri moških 72,8 %, pri ženskah pa 49,4 %, enako kot je bilo povprečje za Gorenjsko in manj od slovenskega povprečja, pri moških sicer ne statistično pomembno (Slika 6).

Slika 6: Razširjenost opijanja med prebivalci, starimi 18-74 let, Upravna enota Kranj, Gorenjska in Slovenija, 2020 (Vir: Raziskava z zdravjem povezan vedenjski slog 2020, NIJZ)

1.2.2b Opijanje v Mestni občini Kranj

(Vir podatkov: Zdravje v občini <http://obcine.nijz.si/>).

Na osnovi statističnega modela⁵ je bilo ocenjeno, da je v letu 2019 delež opijanja v MO Kranj, med anketiranci, starimi 15 let in več, znašal 39,1 %, ter presegal regijsko povprečje (38,7 %), bil pa je nižji, vendar ne statistično pomembno, od slovenskega povprečja (42,8 %) in tudi od povprečja UE Kranj (40,6 %).

1.3 Uporaba nedovoljenih drog

(Vir podatkov: Nacionalna raziskava o alkoholu, tobaku in drugih drogah – ATADD 2018, NIJZ)

Raziskava CINDI 2020 ni vključevala vprašanj, vezanih na uporabo nedovoljenih drog. Zato v nadaljevanju ponavljamo podatke iz Nacionalne raziskave o alkoholu, tobaku in drugih drogah – ATADD 2018, ki smo jih zapisali že v lanskem poročilu.

V raziskavi 2018 je v gorenjski regiji kadarkoli v življenju katerokoli nedovoljeno drogo⁶ že uporabilo 22,7 % anketirancev, starih 15-64 let, kar je skoraj dva odstotka več od povprečja Slovenije (21,0 %). Najbolj razširjena je bila uporaba marihuane, ki jo je kadarkoli v življenju v gorenjski regiji že uporabilo 21,8 % anketirancev, starih 15-64 let, v Sloveniji 20,7 %. Razširjenost uporabe drugih drog kadarkoli v življenju med anketiranci gorenjske regije, starimi 15-64 let, pa je bila sledeča: ekstazi 3,0 % (v Sloveniji 2,9 %),

⁴ Vir podatkov: Anketa o zdravju in zdravstvenem varstvu (EHIS), NIJZ

⁵ Model upošteva razširjenost opijanja na nivoju upravne enote in demografske podatke občine.

⁶ Vključena je bila uporaba marihuane (kanabisa ali hašiša), heroína, kokaina, amfetamina, ekstazija, LSD in drugih halucinogenih drog.

amfetamin 2,7 % (v Sloveniji 2,3 %), kokain 2,4 % (v Sloveniji 2,3 %), heroin 0,7 % (v Sloveniji 0,5 %), LSD ali druge halucinogene droge 2,3 % (v Sloveniji 2,2 %).

Deleži anketirancev, starih 15-64 let, ki so kadarkoli v življenju že uporabili katerokoli nedovoljeno drogo ali marihuano ali heroin, so bili višji med moškimi kot med ženskami, nasprotno pa so bili deleži tistih, ki so že uporabili ekstazi ali amfetamin ali kokain ali LSD ali druge halucinogene droge, višji med ženskami kot med moškimi.

2. Razširjenost rabe PAS med mladostniki

(Vir: Jeriček Klanjšček H et al. *Neenakosti v zdravju in z zdravjem povezanimi vedenji med mladostniki v času pandemije covid-19. Izsledki raziskave Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju (HBSC) 2020*. Ljubljana: NIJZ, 2021. Elektronski vir: www.nijz.si)

Raziskavo z Zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju je NIJZ izvedel oktobra 2020 med učenci 9. razredov slovenskih osnovnih šol (med 14-letniki) in dijaki 4. letnikov srednjih šol (med 17-letniki).

2.1. Uporaba tobaknih ali povezanih izdelkov

V Zahodni kohezijski regiji (kamor spada tudi gorenjska regija) je kadarkoli v življenju vsaj en tobakni izdelek že uporabilo 35,0 % 14- in 17-letnikov (v nadaljevanju mladostnikov), v zadnjih 30 dneh pa je to storilo 16,1 % mladostnikov.

Cigarete (tovarniško ali ročno zvite) je v Zahodni kohezijski regiji kadarkoli v življenju že kadilo 22,3 % mladostnikov, v zadnjih 30 dneh pa 11,3 %.

Elektronske cigarete je v Zahodni kohezijski regiji kadarkoli v življenju že kadilo 16,6 % mladostnikov, v zadnjih 30 dneh pa 3,0 %.

2.2. Pitje alkoholnih pijač

V Zahodni kohezijski regiji je v zadnjih 30 dneh alkoholne pijače najmanj enkrat pilo 37,3 % mladostnikov, tri ali več dni pa 17,4 % mladostnikov. 10,6 % mladostnikov je pilo alkoholne pijače najmanj 1-krat na teden. Opitih 2- ali večkrat kadarkoli v življenju je bilo v Zahodni kohezijski regiji 27,1 % mladostnikov, 2- ali večkrat opitih v zadnjih 30 dneh pa 5,5 %.

2.3. Uporaba konoplje

V Zahodni kohezijski regiji je konopljo kadarkoli v življenju že uporabilo 46,4 % dijakov 4. letnikov srednjih šol, v zadnjih 12 mesecih 41,0 % ter 23,3 % v zadnjih 30 dneh. Med dijaki 4. letnikov srednjih šol je bilo dnevnih uporabnikov konoplje 4,0 %. Kar 61,9 % dijakov 4. letnikov srednjih šol je konopljo ocenilo kot dostopno, saj bi jo v naslednjih 24 urah lahko ali zelo lahko dobili.

V publikaciji *Neenakosti v zdravju in z zdravjem povezanimi vedenji med mladostniki v času pandemije covid-19* je prikazanih še več podatkov o že opisanih in še drugih tveganih vedenjih, z življenjskim slogom povezanimi vedenji, uporabi sodobnih tehnologij, duševnem zdravju, šoli in družini ter o pandemiji COVID-19. Publikacija je dostopna na: <https://www.nijz.si/sl/z-zdravjem-povezana-vedenja-v-solskem-obdobju>

3. Posledice rabe PAS

(Vir podatkov: Zdravje v občini <http://obcine.nijz.si>)

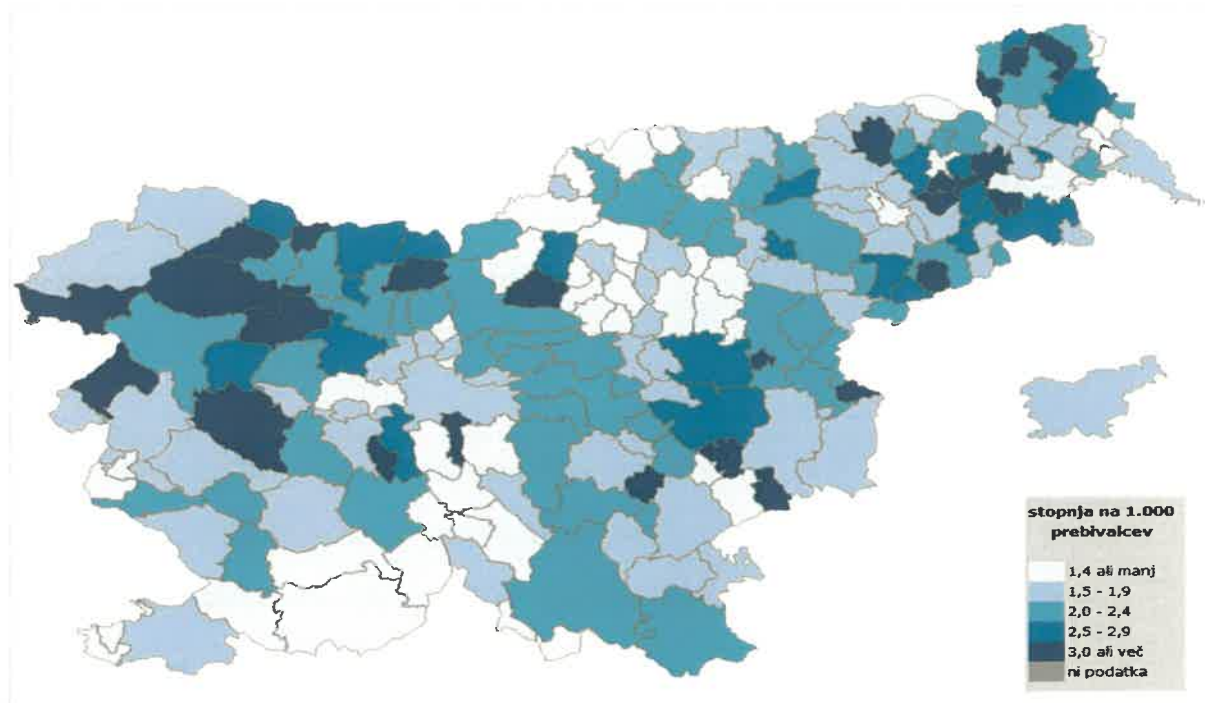
V izdaji Zdravje v občini 2021 sta prikazana dva kazalnika, ki sta povezana z rabo alkohola: bolnišnične obravnave zaradi bolezni, ki jih neposredno pripisujemo alkoholu ter prometne nezgode z alkoholiziranimi povzročitelji.

3.1 Bolnišnične obravnave zaradi bolezni, ki jih neposredno pripisujemo alkoholu⁷

Kot kažejo podatki izdaje 2021, je bilo v MO Kranj zaradi bolezni, ki jih neposredno pripisujemo alkoholu, v povprečju na leto⁸ 2,2 bolnišničnih obravnav na 1000 prebivalcev (starejših od 15 let), kar je bilo enako kot v UE Kranj (2,2), malo manj kot v gorenjski regiji (2,5), vendar statistično značilno več od povprečja Slovenije (1,9) (Slika 7). Od izdaje Zdravje v občini 2016 (1,3) se je stopnja bolnišničnih obravnav, ki odražajo posledice pitja alkohola na zdravju pivec, med prebivalci MO Kranj skoraj podvojila. MO Kranj se je tako iz skupine občin, ki so bile po tem kazalniku pod slovenskim povprečjem, premaknila v skupino občin, ki ga presegajo. Ta neugoden trend opozarja na nevarnost slabšanja zdravja prebivalcev, povezanega s pitjem alkohola, v MO Kranj.

⁷ Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi bolezni neposredno pripisljivih alkoholu opisuje število bolnišničnih obravnav zaradi stanj neposredno povezanih z alkoholom pri osebah starejših od 15 let na 1.000 prebivalcev v opazovanem koledarskem letu.

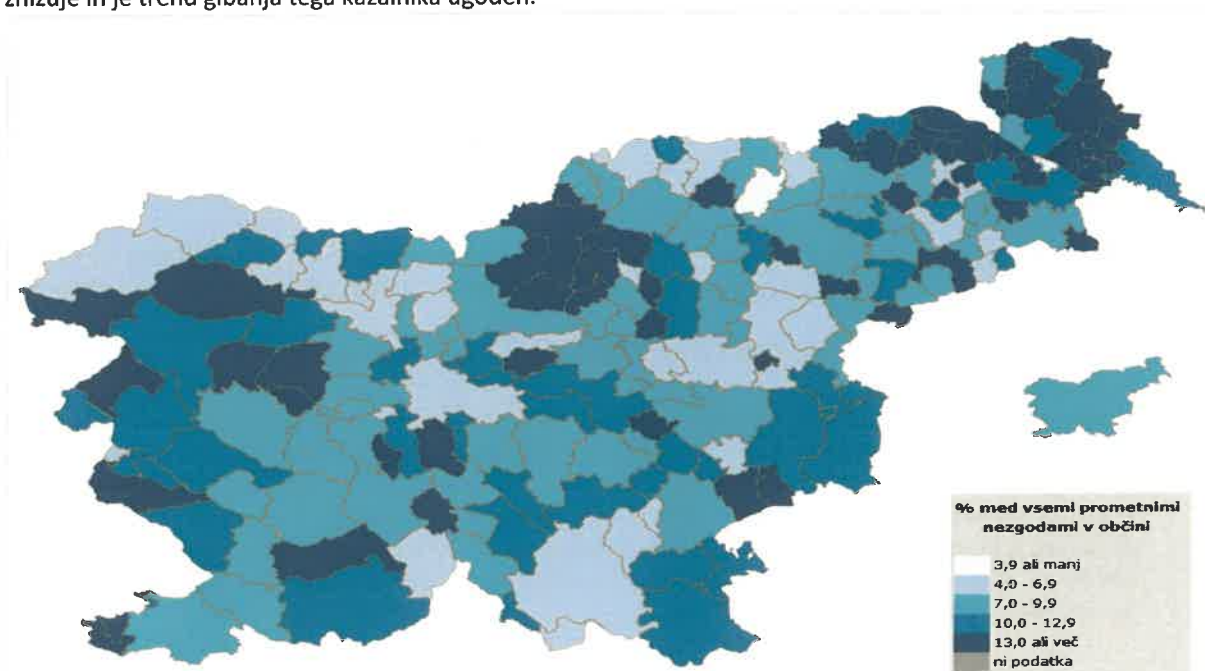
⁸ povprečje 2015-2019

Slika 7. Bolezni, neposredno pripisljive alkoholu (15 let in več), občine, povprečje 2015-2019 (Vir: Zdravje v občini)

3.2 Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji⁹

Delež takih prometnih nezgod v MO Kranj v izdaji 2021 v povprečju¹⁰ znaša 5,7 % in je bil nižji kot v UE Kranj (6,3 %), v gorenjski regiji (7,4 %) ter statistično pomembno nižji od povprečja Slovenije (8,8 %) (Slika 8). Od izdaje Zdravje v občini 2016 (8,4 %) se delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji znižuje in je trend gibanja tega kazalnika ugoden.

Slika 8. Prometne nezgode z alkoholiziranimi povzročitelji, občine, povprečje 2015-2019 (Vir: Zdravje v občini)

4. Sistem za zgodnje opozarjanje na pojav novih psihoaktivnih snovi (regijska SI EWS mreža)

V letu 2021 je bilo med partnerji izmenjanih 29 informacij o novih PAS.

⁹ Delež nezgod, ki so jih povzročili alkoholizirani udeleženci, opisuje število nezgod, povzročenih s strani alkoholiziranih udeležencev, glede na vse prometne nezgode v občini.

¹⁰ povprečje 2015-2019

V prvi polovici leta 2021 smo sodelovali pri promociji Evropske spletne raziskave o uporabi drog ter se udeležili letnega srečanja partnerjev regijske mreže EWS NPS. V drugi polovici leta 2021 (8.9.) smo organizirali in izvedli letno srečanje aktivnih članov regijskega EWS z Labirintom Kranj in GPU Kranj, Sektor za org. kriminaliteto.

5. Druge aktivnosti NIJZ Območne enote Kranj na področju zmanjševanja škode na področju rabe PAS in nekemičnih zasvojenosti

- obeležitev Dneva brez cigarete (31.1.), svetovnega dneva brez tobaka (31.5.) ter meseca preprečevanja zasvojenosti (november);
- predavanje o odgovorni strežbi alkohola za študente VŠGT Bled;
- obeležitev Dneva FAS 2021 ter ozaveščanje splošne in strokovne javnosti o nezdržljivosti nosečnosti in pitja alkohola (september);
- ob mesecu preprečevanja zasvojenosti smo v predverju NIJZ OE Kranj pripravili informativni pano (november);
- izvedba akcije Otroci za varnost v prometu (november);
- izvedba predavanja *Motnje hranjenja in pedagogi* (4.11.) na srečanju zdravih šol gorenjske, primorske in goriške regije (on line izvedba, 70 udeležencev);
- sodelovanje pri izvedbi spletne Nacionalne konference ob mesecu preprečevanja zasvojenosti z naslovom Skupaj zmoremo več – čas za odklop (5. november);
- pomoč OE Celje pri organizaciji strokovnega izobraževanja ob mesecu odvisnosti: *Odprti za nove informacije – Mladostniki in motnje hranjenja* (GTM, 17.11.) in izvedba predavanja *Motnje hranjenja - od podatkov do smernic in vpliva Covid 19* na tem izobraževanju (on line izvedba, 228 udeležencev)

d) Osnovne šole MO Kranj (poročila za vse osnovne šole so skupaj s svetovalnimi službami pripravili ravnatelj šol; poročila je zbral g. Pavel Srečnik, vodja aktiva ravnateljev OŠ in ravnatelj OŠ Stražišče)

Osnovna šola Predoslje Kranj (Janja Sršen, ravnateljica)

<u>Delavnice za učence</u> <u>Razred</u>	<u>Število učencev</u>	<u>Izvedene preventivne delavnice sofinancirane s strani LAS</u>	<u>Ostale izvedene preventivne delavnice</u>
<u>5.r</u>	<u>60</u>		<u>SAFE.SI</u> <u>SAFE.SI</u>
<u>6.r</u>	<u>59</u>		<u>SAFE.SI</u> <u>SAFE.SI</u>
<u>7.r</u>	<u>51</u> <u>51</u>	<u>SAFE.SI: Zasvojenosti s sodobnimi tehnologijami</u> <u>Aleksandra Rožman: Superterapija</u>	
<u>8.r</u>	52 52 52	SAFE.SI: Lažne inf. in prevare na internetu Miha Kramli: Zasvojenost od računalniških iger Miha Kramli: Zasvojenost in odnos do psihoaktivnih snovi	
<u>9.r</u>	<u>56</u>		<u>Pravdič: Ne nasilju in drogam, da prijateljstvu in pozitivnim vzornikom</u>

<u>Predavanja za starše</u>	<u>Število</u>	<u>Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS</u>	<u>Ostala izvedena preventivna predavanja</u>
<u>Starši</u>		Starši so bili vabljeni na predavanja preko Pozitivne psihologije	
<u>Predavanja za učitelje</u>	<u>Število</u>	<u>Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS</u>	<u>Ostala izvedena preventivna predavanja</u>
<u>Učitelji</u>		Učitelji so bili vabljeni na predavanja preko Pozitivne psihologije	
Drugo			Izobraževanja za učitelje
Skupaj	433		

Epidemija je pri učencih zagotovo povzročila stiske, negotovosti, prinesla pa tudi nova znanja in veščine. Po mojem mnenju se stanje slabša. Vse več otrok je brez motivacije za šolo, za gibanje, ne želijo si socialnih stikov, ne znajo reševati konfliktov, preveč časa preživijo na IKT opremi. Posledice so otopelost mladostnikov, razdražljivost, tudi nasilje do staršev. Zaradi preveč časa preživetega za IKT tehnologijo se stanje v letu 2021 slabša. Opažamo precej 'nervozne' strahove zaradi potrebe po prilagodljivosti (iz dneva v dan ne vejo kaj jih čaka: koliko testov, ali bodo sploh jutri ocenjeni ali bodo doma, koliko časa, ali se jim bo nabralo, kaj če ne bo...).

Zahvalili bi se lokacijski akcijski skupini Mestne občine Kranj za preprečevanje zlorabe drog v Mestni občini Kranj, saj prispevate, da so učenci, starši, učitelji deležni globljega pogleda na to vedno večjo problematiko. Delavnice učenci ocenjujejo zelo dobro.

Osnovna šola Helene Puhar (Janez Cuderman, ravnatelj)

<u>Delavnice za učence Razred</u>	<u>Število učencev</u>	<u>Izvedene preventivne delavnice sofinancirane s strani LAS</u>	<u>Ostale izvedene preventivne delavnice</u>
III. stopnja PPVI	8	/	1 x Zavod Emma (Prepoznamo nasilje in poiščimo pomoč)
III., V./VI. stopnja PPVI	7	/	1 x Varni internet (Spletna brihta)
	7	/	1 x Zavod Modrin (Učenje veščin za preprečevanje nasilja)
	8	/	1 x Zavod Modrin (Pot do pozitivne samopodobe)
7. razred	7	/	1 x Zavod Emma (Kako razvijamo dobre odnose)
	3	/	1 x Varni internet (Naj ne vodi te sila, ampak spletna pravila)
	7	/	1 x Zavod Modrin (Učenje veščin za preprečevanje nasilja)
	7	/	1 x Zavod Modrin (Pot do pozitivne samopodobe)
8.a in 8.b razred	10	/	1 x Katja Kumše Džindžinović (A je kaj trden most?)
Predavanja za starše	Število	Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS	Ostala izvedena preventivna predavanja
starši	12	/	1 x Uroš Metljak (Starševska skrb skozi odraščanje – vzgoja, vodenje, usmerjanje in sodelovanje)
Predavanja za učitelje	Število	Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS	Ostala izvedena preventivna predavanja
Učitelji	32	/	Interaktivno predavanje z gosti za strokovne delavce (ga. Nataša B. Humar)

Vpliv epidemije Covid 19 se kaže na več področjih. Epidemiološka slika v državi je iz meseca v mesec drugačna (enkrat se umirja, spet drugič številke drastično skačejo navzgor). Splošno dogajanje okoli omenjenega virusa močno vpliva tudi na učence, še bolj pa na družine kot osnovne celice družbe. Težko bi ocenili ali se stanje izboljšuje ali slabša. Zagotovo smo se kot družba naučili znajti v novi realnosti, odrasli in učenci, vseeno pa so posledice pri nekaterih družinah hude: finančne stiske, zdravstvene težave, osebne stiske, nemoč, tesnoba, strah....kar se odraža tudi pri učencih, saj marsikatero stisko ni več mogoče ne skriti, ne pomesti pod preprogo. V družinah je prisotna prekomerna uporaba mobilnih telefonov, tudi nasilje, opuščanje starševske skrbi...posledično pa neprimerni vzorci vedenja pri učencih. Šolanje na daljavo je pustilo posledice. Na področju znanja pri učencih nismo opazili manjka, vsekakor pa je bil pomemben primanjkljaj manj pristnih, fizičnih socialnih stikov. Učenci OŠ Helene Puhar so učenci s posebnimi potrebami, ki so že zaradi primanjkljajev in »posebnosti« večkrat odmaknjeni na rob, s šolanjem na daljavo pa so nekaterim bile odvzete vse možnosti medvrstniških stikov. Ponovno odprtje šol je bila za učence izredno pozitivna poteza, čeprav pod oteženimi in stresnimi pogoji za vse vpletene (medosebna razdalja, maske, zadrževanje v matičnih učilnicah itd.).

Preventivne delavnice s področja prekomerne uporabe interneta, mobilnih aplikacij, telefonov, je po oceni staršev in tudi učiteljev zelo željena tema. Učenci potrebuje osveščanje z omenjenega področja in hkrati spodbudo k ohranjanju pristnih, osebnih stikov, gibanju in skrbi zase. Zaradi vse več preživetega prostega časa za ekrani, so prav tako izredno uporabne teme s področja samopodobe, vzpostavljanju in ohranjanju dobrih odnosov in medsebojnem sodelovanju. Preventivne delavnice so vsako leto med učenci zelo dobro sprejete. Z izvajalci se vnaprej dogovorimo o načinu izvedbe, predstavljena pa jim je tudi populacija učencev oz tudi posamezna skupina učencev s katerimi bodo delavnico izvedli. Izvajalci so tako dobro pripravljeni in opremljeni za samo izvedbo. Udeležba staršev na predavanjih ni visoka, so pa starši, ki se predavanju udeležujejo zadovoljni. Za letošnje šolsko leto so izrazili željo po predavanju na temo »Otrok s posebnimi potrebami in sorojenci«.

Osnovna šola Staneta Žačarja Kranj (Fani Bevk, ravnateljica)

Razred	Število	Preventiva LAS	Preventiva DRUGI IZVAJALCI
1.r	63		Promocija ustnega zdravja – Zdravstveni center Kranj Preprečevanje okužb – ZD Kranj Sistematski zdravniški pregledi, ZD Kranj
2.r	69		Preprečevanje okužb – ZD Kranj Torbica prve pomoči- RK Kranj
3.r	44		Preprečevanje okužb – ZD Kranj
4.r	55		Preprečevanje okužb – ZD Kranj Naj ne vodi te sila, ampak spletna pravila – Varni internet ljubljana Sistematski zdravniški pregledi, ZD Kranj Dobro počutje in internet- Alteršola Tržič
5.r	64		Preprečevanje okužb – ZD Kranj Dobro počutje in internet- Alteršola Tržič
6.r	48		Odraščanje – ZD Kranj Sistematski zdravniški pregledi, ZD Kranj Preprečevanje okužb – ZD Kranj Dobro počutje in internet- Alteršola Tržič
7.r	69		Preprečujemo kajenje, uživanje alkohola in ostalih drog stres—RK Kranj Preprečevanje okužb – ZD Kranj Dobro počutje in internet- Alteršola Tržič

8.r	46		Dobro počutje in internet- Alteršola Tržič Preprečevanje okužb – ZD Kranj Temeljni postopki oživiljanja, krvavitve in odstranjevanje tujkov – ZD Kranj Sistematski zdravniški pregledi, ZD Kranj
9.r	50		Širjenje znanj o RK in krvodajalstvu – RK Kranj Preprečevanje okužb – ZD Kranj Dobro počutje in internet- Alteršola Tržič
Starše	50		Izzivalec ulice 2 – Zavod 7 Prehranjevalne navade-zavod Labirint Kranj
Učitelje	50		Ne nasilju- MS Teams (Janez Pravdič) Mreža učečih se šol (šola za ravnatelje) Izobraževanje MS Teamsi

Učenci so s temami preventivnih delavnic vsa leta zelo zadovoljni in si želijo še več različnih delavnic. Na delavnicah lepo sodelujejo, s predavatelji so zadovoljni. Tudi s strani predavateljev dobimo pozitivno povratno informacijo.

Žal pa nam je v lanskem šolskem letu epidemija preprečila izvajanje večine delavnic s strani ZD Kranj in so bili učenci tudi s te strani močno prikrajšani.

Starši vsako leto izrazijo željo po predavanjih na temo kako komunicirati z otroki v času pubertete in na perečo temo zasvojenosti. Kljub pravočasnemu vabilu in spodbudi pa udeležba s strani staršev ni prav množična, kljub temu, da smo izvedli izobraževanje preko MS Teamsov v večernem času.

Zaskrbljujoče pa je tudi dejstvo, da MOK res vsako leto namenja manj sredstev za izvedbe preventivnih delavnic.

Osnovna šola Orehek Kranj (Drago Zalar, ravnatelj)

Delavnice za učence Razred	Število učencev	Izvedene preventivne delavnice sofinancirane s strani LAS	Ostale izvedene preventivne delavnice
1. r.	44		Kako preprečimo okužbo, ZD Kranj; »Zdrav zajtrk«; Sistematski zdravniški pregled, ZD Kranj; Zdravi zobki
2. r.	54		Kako preprečimo okužbo, ZD Kranj; »Zdrav zajtrk«; Zdravi zobki
3. r.	57		Kako preprečimo okužbo, ZD Kranj »Zdrav zajtrk«; Sistematski zdravniški pregled, ZD Kranj; Zdravi zobki
4. r.	69	»Pametno odločanje za spletno sporočanje«, Zavod Varni internet	Kako preprečimo okužbo, ZD Kranj; »Zdrav zajtrk«; Varnost v prometu; Zdravi zobki; Dan varne rabe interneta, Primož Umek
5. r.	72	»Naj ne vodi te sila, ampak spletna pravila«, Zavod Varni internet	Kako preprečimo okužbo, ZD Kranj; »Zdrav zajtrk«; Varno s kolesom v šolo; Zdravi zobki; Dan varne rabe interneta, Primož Umek
6. r.	70		Kako preprečimo okužbo, ZD Kranj;

			»Zdrav zajtrk«; Odraščanje, ZD Kranj; Sistematski zdravniški pregled, ZD Kranj; Dan varne rabe interneta, Primož Umek
7. r.	63		Kako preprečimo okužbo, ZD Kranj »Zdrav zajtrk«; Dan varne rabe interneta, Primož Umek
8. r.	68		Kako preprečimo okužbo, ZD Kranj »Zdrav zajtrk«; Sistematski zdravniški pregled, ZD Kranj; Dan varne rabe interneta, Primož Umek; KO - Kaj me zanima, kakšen sem, KIK, Marjeta Vene,
9. r.	63		Kako preprečimo okužbo, ZD Kranj »Zdrav zajtrk«; Predstavitev SŠ, M.Vene; Predstavitev razpisa za vpis v SŠ, Marjeta Vene; Dan varne rabe interneta, Primož Umek; Medosebni odnosi, Ula Hribar Babinski
Predavanje za starše	Število	Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS	Ostala izvedena preventivna predavanja
Starši 9. r.	63	/	Predstavitev razpisa za vpis v SŠ, Marjeta Vene
Predavanja za učitelje	Število	Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS	Ostala izvedena preventivna predavanja
učitelji	90	/	Naša pot, Petra Majdič,
	80		Ustrezna skrb za glas, KC Ljubljana

Preventivne delavnice so pomemben del vzgojno-izobraževalnega dela. Trudimo se, da bi bile delavnice izvedene v vseh oddelkih od 1. do 9. razreda. Veseli smo, da nam že vrsto let uspe pridobiti sredstva s strani LAS, za dve generaciji učencev, čeprav si jih želimo še za kakšno generacijo več. Šolsko leto je bilo zaznamovano z ukrepi za preprečevanje širjenja epidemije covid -19. Prizadevali smo si, da so bile delavnice izvedene v živo, v šoli. Osebni stik, živa beseda, interaktivne metode in oblike dela imajo še vedno veliko vrednost, ki je nismo želeli opustiti ter se poslužiti srečanj na daljavo. Načrtovane datume srečanj, smo zato prestavili na primernejši termin, ko so bili učenci spet v šoli. Ni pa nam uspelo privabiti predavatelja za starše. Zelo smo si želeli, da bi bilo tudi srečanje za starše izvedeno v prostorih šole. Vendar zasedenost predavatelja in časovne omejitve so nam onemogočile, da bi si zagotovili primeren termin.

Osnovna šola Matije Čopa Kranj (Matija Horvat, ravnatelj)

Delavnice za učence Razred	Število učencev	Izvedene preventivne delavnice sofinancirane s strani LAS	Ostale izvedene preventivne delavnice
4.	62		Zavod Nora – Logout, »Jezni ptički«
7.	49		Rdeči križ: Motnje hranjenja
7.	58		Zavod Modrin, Verbalno in fizično nasilje med vrstniki
8	41		Center Kontura, Medsebojni odnosi
9.	42		Center Kontura, Odvisnost od psihoaktivnih substanc
Predavanja za starše	Število	Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS	Ostala izvedena preventivna predavanja
starši	37		Zavod 7, Tri sekunde, zasvojenost: To se meni ne more zgoditi

Prvi vpliv epidemije in šolanja na daljavo v letu 2020 je bil, da nekateri učenci niso imeli na voljo ustrezne tehnologije. Tem učencem smo kot šola priskočili na pomoč ter izposodili vse možne tablice, prenosnike in računalnike, ki smo jih imeli na voljo. Nato se je pojavil problem uporabe tehnologije in aplikacij. Vendar z internim usposabljanjem učiteljev in učencev ter s pomočjo učiteljic za računalništvo, smo sčasoma to oviro uspešno prebrodili. Težave so ostajale pri učenci priseljencih in manj funkcionalnih družinah. V letu 2021 je bilo na zgoraj opisanem področju precej manj zadreg in težav.

Začele pa so se pojavljati težave v smislu duševnega zdravja učencev in tudi njihovih družin – občutki tesnobe, nemoči, spori v družinah. Tega področja smo se lotili s sprotnim izobraževanjem, medsebojnim povezovanjem znotraj in zunaj šole (povezovanje s policijo centrom za socialno delo, zdravstvenim domom idr.).

Kljub epidemiji smo uspeli izvesti načrtovane preventivne dejavnosti (sofinancira MOK) za učence 4. in 7. razredov. Delavnice za 7. razrede smo izvedli v živo, delavnice za 4. razred pa na daljavo. Sedmošolci so ocenili delavnice »Verbalno in fizično nasilje med vrstniki« s prav dobro oceno, delavnico »Motnje hranjenja« z odlično oceno. Delavnice »Jezni ptički« so četrtošolci ocenili z odlično oceno.

V mesecu februarju smo z izvajalcem (Zavod 7) načrtovali dogodek »Izzivalec ulice za mlade«, in sicer za učence tretje triade, njihove starše ter učitelje. Zaradi epidemioloških razmer je dogodek odpadel. Namesto njega smo izvedli online dogodek za starše učencev tretje triade »Tri sekunde, zasvojenost: To se meni ne more zgoditi«. Dogodek je bil za udeležence brezplačen. Udeležba je bila majhna.

V šolskem letu 2020/2021 smo izvedli preventivne dejavnosti za sedmošolce z izvajalko, ki jo poznamo iz preteklih šolskih let. Za sodelovanje z njo smo se odločili, ker je do sedaj pripravila kvalitetne delavnice, s katerimi smo bili zadovoljni tako učenci kot učitelji. Verjetno se bomo drugo leto odločili za drugega izvajalca, saj smo na podlagi evalvacijskih listov s strani učencev prejeli povratne informacije, da so podobne vaje in teme srečali že v 4. in 5. razredu.

Za drugega izvajalca smo se odločili na temo varne uporabe tehnologije in spleta. Z njihovimi delavnicami smo bili (učenci in učitelji) zelo zadovoljni.

Z zunanjimi sodelavci Centra Konture smo se odločili za sodelovanje v obliki izvedbe dveh dni dejavnosti, in sicer za učence 8. in 9. razredov.

Dnevi dejavnosti so bili izvedeni v živo v prostorih šole. Naravoslovni dan Medosebni odnosi je bil prvotno načrtovan v mesecu oktobru 2020. Zaradi epidemioloških razmer smo ga izvedli v mesecu aprilu 2021. Za 9. razrede pa je bil v oktobru izveden dan dejavnosti na temo »Ovisnost od psihoaktivnih substanc«.

Učenci 8. razreda so ob evalvaciji povedali, da jim je bilo všeč: ogled filma, igra tipanja, pantomime, pisanja zgodb, igra ogledal, da ni bilo toliko teorije, bilo je zelo sproščeno, všeč so jim bili animatorji. Devetošolcem pa je bilo všeč - ogled filma (dotaknila se jih je vsebina in igra igralca), tema, bilo je zelo sproščeno, interaktivni pristop na delavnicah.

V šolskem letu 2020/2021 smo načrtovali tudi preventivne zdravstvene vzgojne delavnice, ki jih izvaja Zdravstveni dom Kranj. V začetku šolskega leta so izvedli kratke 15 minutne delavnice na temo Covid – 19, ki so učencem predstavile vsebine o virusu Covid-19, o pomembnosti higiene rok ter pravilni uporabi in shranjevanju mask. Delavnice so potekale dne, 24. 9. 2020 za 1. – 4. razred in dne, 2. 10. 2021 v 5. – 9. razreda. V 8. razredih so izvedli delavnice v mesecu oktobru, dne, 13. 10. 2021 na temo temeljni postopki oživiljanja. V novembru, dne 6. 11. 2021 pa so načrtovane delavnice za 6. razred na temo HPV odpadle zaradi epidemioloških razmer in odhoda učencev na delo na daljavo.

Po vrnitvi v šolske klopi v mesecu februarju 2021 z realizacijo zdravstveno vzgojnih delavnic nismo nadaljevali, ker ukrepi in priporočila za delo z zunanjimi ustanovami NIJZ niso omogočala izvedbe.

Osnovna šola Jakoba Aljaža Kranj (Lucija Rakovec, ravnateljica)

Delavnice za učence Razred	Število učencev	Izvedene preventivne delavnice sofinancirane s strani LAS	Ostale izvedene preventivne delavnice
7.,8.r	/	Delavnice niso bile izvedene	
3.abc	64		Medvstniško nasilje (Duško Preradović)
Predavanja za starše	Število	Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS	Ostala izvedena preventivna predavanja
starši	42	Šola in starši (Damjana Šmid)	

starši	15 (7 staršev, 8 učiteljev)	Ne nasilju (Janez Pravdič) – spletno predavanje	
Predavanja za učitelje	Število	Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS	Ostala izvedena preventivna predavanja
učitelji	55	/	Kako etično in konstruktivno reševati konflikte (D.Lešnik Mugnaionu in dr.J Erčulj)

V šolskem letu 2021/20 smo uspeli izvesti polovico načrtovanih preventivnih dejavnosti s področja odvisnosti, izvedene so bile vse zdravstvene delavnice s strani Centra za krepitev zdravja, ki so zelo kvalitetno in vsebinsko naravnane na posamezne generacije. V šolskem letu 2020/21 zaradi razmer nismo uspeli izvesti nobenih preventivnih dejavnosti, razen medvrstniškega nasilja, saj je bilo ob povratku učencev po daljšem obdobju šolanja na daljavo zaznati več konfliktov in neustreznega reševanja sporov v generaciji tretješolcev.

V prvem valu epidemije je bilo pri učencih opaziti več stisk zaradi neznanja uporabe tehnologije. Veliko družin ni imelo ustrezne opreme. V letu 2021 so učenci pridobili digitalne kompetence. V lanskem šolskem letu se je povečalo število učencev, ki so manj motivirani za šolo, jo odklanjajo, več je tudi čustvenih stisk, strahu, negotovosti. Pri učencih so se povečale težave pri organizaciji in načrtovanju učenja.

Preventivne delavnice in predavanja so dobro sprejeta, vendar smo žal zaradi določenih finančnih virov omejeni pri izbiri vsebin delavnic, hkrati pa trenutne razmere zahtevajo veliko prilagajanja pri sami izvedbi, saj nam bolezni in karantene ovirajo načrtovan potek. Želimo si izvajati delavnice za izboljšanje samopodobe ter tematsko podobne delavnice, saj opažamo, da se vedno več otrok in mladostnikov sooča s slabo samopodobo, anksioznostjo ter drugimi čustvenimi stiskami.

Mogoče bi lahko predavanja za starše v prihodnosti načrtovali za več šol skupaj, na daljavo in s tem zajeli večji krog poslušalcev.

Osnovna šola Stražišče Kranj (Pavel Srečnik, ravnatelj)

Delavnice za učence Razred	Število učencev	Izvedene preventivne delavnice sofinancirane s strani LAS	Ostale izvedene preventivne delavnice
1.R	115		Zdrave navade – ZD Kranj
2.R	95		Osebna higiena - ZD Kranj
3.R	134		Zdrav način življenja - ZD Kranj
4.R	101		Preprečevanje poškodb - dipl.m.s ZD Kranj
5.R	119		Zasvojenost- dipl.m.s ZD Kranj
6.R	111		Zaščita pred HPV – dipl.m.s ZD Kranj
7.R	117		Pozitivna samopodoba in stres – psihologinja ZD Kranj
8.R	95		Medsebojni odnosi - psihologinja ZD Kranj
9.R	103		Vzgoja za zdravo spolnost- dipl.m.s ZD Kranj
Predavanja za starše	Število	Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS	Ostala izvedena preventivna predavanja
starši	56 staršev je odgovorilo na spletno anketo, prepričani smo, da si je predavanje ogledalo več	Starši srečnih in uspešnih otrok (spletno predavanje) Marko Juhant	

	staršev, saj smo dobili veliko dodatnih pohval in prošnjo za podaljšanje ogleda.		
--	--	--	--

Otroci in mladostniki, ki so že pred epidemijo imeli težave na področju učenja, vedenja, čustvovanja, odnosov z drugimi, ali pa živijo v neugodnih okoljih oz. odnosih, kjer ne dobijo prave podpore, potrditve, kjer starši ne znajo zdravo postaviti mej, pogosto niso več kos trenutnim razmeram.

V šoli v zadnjem času pri učencih ugotavljamo več čustvenih težav, več stisk, odpora do šolskega dela, v zadnjih dveh letih je več učencev, ki sploh ne zmorejo obiskovati šole, več je motenj prehranjevanja, samopoškodovanja, v zadnjem času pa predvsem pri dekletih tudi več napadov tesnobe. Tudi s strani Centra za socialno delo prihaja iz tedna v teden več zaprosil za poročila o učencih in družinah, ki so se zaradi različnih okoliščin znašli v obravnavi na Centru.

Preventivne delavnice in predavanja so zelo dobro sprejeta pri učencih in starših, zato si sodelovanja z LAS-om želimo še naprej. Lani nam žal zaradi epidemije ni uspelo izvesti vseh zastavljenih predavanj. Predlagamo pa, da se možnost delavnic za učence razširi na več generacij, oz. prepusti šoli, da izbere katerim učencem bodo namenjene delavnice.

Osnovna šola Simona Jenka Kranj (Ingrid Klemenčič, ravnateljica)

Delavnice za učence Razred	Število učencev	Izvedene preventivne delavnice sofinancirane s strani LAS	Ostale izvedene preventivne delavnice
6.r.	168	Splet kot magnet za najstnike	Medvrstniško nasilje Slovesna obljuba o nekajenju
7.r.	146		Učenje za življenje Slovesna obljuba o nekajenju
8.r.	135		Mladinske delavnice Narkomanija, alkoholizem, kajenje Slovesna obljuba o nekajenju
9.r.	96	Kako se upreti pritiskom vrstnikov	

Glede na veščine in znanja, ki smo jih pridobili učenci, učitelji in starši v tem času, menim, da je situacija boljša in da smo pripravljeni na soočanje s tovrstnimi izzivi, upam pa, da bomo že kmalu lahko nadoknadili primanjkljaje, tako na učnem, kot na socialnem področju.

Evalvacija je ponovno pokazala, da so tovrstna znanja iz preventivnih delavnic za učence koristna in potrebna.

Osnovna šola Franceta Prešerna Kranj (Aleš Žitnik, ravnatelj)

Delavnice za učence Razred	Število učencev	Izvedene preventivne delavnice sofinancirane s strani LAS	Ostale izvedene preventivne delavnice
6. A, B, C		Damjana Dagarin Šmid, Pozitivna samopodoba	
7. A, B, C		Biljana Djaković, Rdeči križ Kranj, Alkohol, tobak in druge nelegalne droge	
Zdravstveni dom	Za vse učence		Higiena rok, pravilno umivanje rok, higiena kašlja in nošenja mask.

Predavanja za starše	Število	Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS	Ostala izvedena preventivna predavanja
Starši 6. razredov	65	Tilen Dominko, Varni internet: Varna in odgovorna uporaba spleta	
Predavanja za učitelje	Število	Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS	Ostala izvedena preventivna predavanja
učitelji		/	
Petra Majdič s svojo ekipo			Zdravje na delovnem mestu
Učitelji naše šole			Predstavitev projektnih nalog in aplikacij kot pripomočke za delo na daljavo

Epidemija Covid 19 je na učence imela kar nekaj negativnih vplivov, ki so se v največji meri pokazali pri primanjkljajih na učnem področju (upad znanja, pomanjkljivo utrjena učna snov), na vzgojnem področju (več čustvenih težav, motenj, psihične stiske) ter v znižanju socialnih veščin (komunikacija, medsebojni odnosi, strpnost, sprejemanje drugačnosti).

Učenci so izkazali potrebo po preventivnih delavnicah, prav tako starši. Primerne in potrebne so vse teme, ki jih v šoli vsakoletno prilagajamo glede na pojavnost težav oziroma smo pozorni na enakovredno razpršenost vseh tematskih področjih oz. vsebin.

e) Srednje šole MO Kranj (poročilo za vse srednje šole je zbrala ga. Vera Dušak Prevc, svetovalna delavka Gimnazije Franceta Prešerna)

Gimnazija Kranj

<u>Delavnice za dijake Letnik</u>	<u>Število dijakov</u>	<u>Izvedene preventivne delavnice sofinancirane s strani LAS</u>	<u>Ostale izvedene preventivne delavnice</u>
1	210	Mladostniki – Varna in odgovorna raba interneta	Matej Tušak Življenje v izolaciji in motivacija za učenje
2	216	Dobra samopodoba kot osnova za dobro počutje	Jani Prgič Psihološko zdravje mladostnikov
3	200	Tristan Rigler Psihologija množic in teorij zarote	Sara Pavlovič Najstniška depresija in anksioznost
4	200		Andreja Glavač Karierni plac
<u>Predavanja za starše</u>	<u>Število</u>	<u>Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS</u>	<u>Ostala izvedena preventivna predavanja</u>
starši	16	/	Tehnike Sproščanja
starši	87	/	Najstniška depresija in anksioznost
			Kako prepoznati najstnikovo čustveno stisko
<u>Predavanja za učitelje</u>	<u>Število</u>	<u>Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS</u>	<u>Ostala izvedena preventivna predavanja</u>
učitelji	65	/	Perne Motnje v mentalnem zdravju

Epidemija je negativno vplivala na dijake. Predvsem se je konkretno zmanjšala motivacija za učenje, povečali so se izostanki, čeprav je bilo učenje na daljavo, bistveno so se povečale različne duševne stiske, samopoškodbeno vedenje, poskusi samomorov...

Delavnice so bile zelo dobro obiskane in so s strani dijakov in staršev doživele velik in zelo pozitiven odziv. Tako eni kot drugi si želijo takšnih in podobnih delavnic tudi v bodoče. Pokazala se je potreba predvsem na področju mentalnega zdravja. Covid obdobje prinaša s sabo ogromno stisk, ki jih predvsem mladostniki ne prepoznajo in zato tudi ne znajo poiskati pomoči oziroma ravnati v takih primerih. Še je potrebno govoriti o teh temah, predvsem zato, ker se bodo stiske nadaljevale tudi po končani epidemiji. Nekateri nezaželeni učinki pa se bodo pokazali šele takrat.

Šolski center Kranj, za Srednjo tehniško šolo in Strokovno gimnazijo skupaj

<u>Delavnice za dijake</u> <u>Letnik</u>	<u>Število dijakov</u>	<u>Izvedene preventivne delavnice sofinancirane s strani LAS</u>	<u>Ostale izvedene preventivne delavnice</u>
2.letnik	190	Zasvojenost z računalnikom	
2.letnik	138	Alkohol, ne hvala	
2. letnik	206	Nelegalne droge	

Zaradi epidemioloških razmer so odpadle ostale načrtovane preventivne dejavnosti.

Šolski center Kranj, za Srednjo ekonomsko, gradbeno in storitveno šolo

<u>Delavnice za dijake</u> <u>Letnik</u>	<u>Število dijakov</u>	<u>Izvedene preventivne delavnice sofinancirane s strani LAS</u>	<u>Ostale izvedene preventivne delavnice</u>
2. letniki	147	Zasvojenost od računalnika (Alteršola)	
2. letniki	120	Labirint omame (Alteršola)	
2. letniki	146	Alkohol ne hvala (Alteršola)	
2. letniki	15		Selfi (Zdr. vzg.)
1. letniki	16		Kako živeti 100 let (ZDR.vzg.)

Na šoli opazamo, da se je v letošnjem šolskem letu zelo povečalo število mladostnikov, ki potrebujejo veliko celostne podpore in pomoči, povezane z različnimi težavami na področju duševnega zdravja, iskanja rešitev, povezanih z neuspehi na učnem, čustvenem in drugih področjih. Upad je opazen na področju učne in delovne motivacije in neustreznih oblikah vedenja med vrstniki. Potreba po različnih preventivnih vsebinah je s tem toliko večja in dragocena.

Tovrstne vsebine kot tudi druge vsebine usmerjene v reševanje medvrstniškega nasilja, motivacije, kot tudi varna raba spletnih omrežij, so zagotovo pomemben gradnik na področju preventivnega dela z mladimi. Vse zgoraj navedene delavnice so bile po ocenah dijakov dobro sprejete.

Gimnazija Franceta Prešerna

<u>Delavnice za dijake</u> <u>Letnik</u>	<u>Število dijakov</u>	<u>Izvedene preventivne delavnice sofinancirane s strani LAS</u>	<u>Ostale izvedene preventivne delavnice</u>
1. letniki	86 (3 oddelki)	»Nasilje-kaj je to in kaj lahko naredim« -izvajalka ga. Janja Frelih Gorjanc, LAS sofinanciral 3 delavnice – 3 oddelke	»Nasilje-kaj je to in kaj lahko naredim« -izvajalka ga. Janja Frelih Gorjanc, 2 delavnici plačala šola
1. letniki	45 (2 oddelka)		Nasilje-kaj je to in kaj lahko naredim« -izvajalka ga. Janja Frelih Gorjanc, 2 delavnici plačala šola
2. letniki	120 (5 oddelkov)	Varni internet –zasvojenost s spletom, izvajalec zavod Varni internet, predavatelj Tilen Dominko –2 oddelka preko zooma, 3 oddelki v živo	

2. letniki	120 (5 oddelkov)	Nelegalne droge, izvedel g. Drago Sukič, Društvo oaza	
1. letniki	120 (5 oddelkov)		»Poskrbimo zase med epidemijo«, izvedeno preko zoom-a, po 1 šolsko uro na oddelok, izvedla psihologinja Maruša Pfajfar Rifl, Center za krepitev zdravja, Zdravstveni dom Kranj
2., 3., 4. letniki	120 (skupno 5 oddelkov)		»Poskrbimo zase med epidemijo«, izvedeno preko zoom-a, po 1 šolsko uro na oddelok, izvedla psihologinja Maruša Pfajfar Rifl, Center za krepitev zdravja, Zdravstveni dom Kranj
3. letniki	Planirano za 5 oddelkov, izvedeno v 2 oddelkih, 50 dijakov		»Iskreno o spolnosti«, predavateljica ga. Špela Cvetrežnik, po 2 šolski uri na razred, Center za krepitev zdravja, Zdravstveni dom Kranj, delno izvedeno, ostalo odpadlo zaradi epidemije
3. letniki	120 (5 oddelkov)		»Še vedno vozim, vendar ne hodim«, o preventivi v prometu (tudi v zvezi z alkoholom, drogami), izvajalci ambasadorji Zavoda Vozim

Na šoli redno izvajamo preventivo s področja varne rabe interneta (nevarnosti, zasvojenost), preventive pred zlorabo drog, pa tudi s področja nenasilne komunikacije. Evalvacije kažejo zadovoljstvo dijakov z vsebinami in predavatelji. Ocene so med 4 -5.

Strokovni sodelavci iz Centra za krepitev zdravja v okviru Zdravstvenega doma Kranj zadnja leta izvajajo delavnice za vse oddelke na šoli, v okviru Vzgoje za zdravje.

V šolskem letu 2020/21 je odpadlo veliko delavnic, razlog je bil predvsem, ker so v okviru Centra za krepitev zdravja prekinili z izvajanjem preventivnih aktivnosti, saj so bili zaradi epidemioloških razmer premeščeni na izvajanje drugih del. Odpadla je tudi planirana delavnica Temeljni postopki oživljanja z uporabo AED, izvajalci iz Zdravstvenega doma Kranj. Izvedli pa smo več delavnic na temo »Kako poskrbeti zase med epidemijo«, izvajalka je bila psihologinja Maruša Pfajfar Rifl (predvsem za dijake prvih in zaključnih letnikov). Delavnice so bile zaradi epidemije izvedene preko zoom-a. Dijake in starše smo seznanjali s informacijami, kako si lahko sami poiščejo pomoč, pokličejo na razne telefonske številke. Za dijake npr. e- svetovalnica na spletni strani #to sem jaz. S temi informacijami smo seznanjali tudi učiteljski zbor. Dijake smo seznanjali tudi z možnostmi vključitve v razne skupine za pomoč. Vsi na šoli pa smo se redno ukvarjali s preventivo pred okužbami z virusom Covid 19 in upoštevanjem priporočenih ukrepov iz strani MIZŠ in NIJZ.

V svetovalni službi se je izrazilo povečano število stisk dijakov, tudi kot posledica manjših možnosti socialnih stikov v živo in raznih omejitev v času omejitve.

Za naprej želimo izvajati preventivne delavnice s področja preventive za ohranjanje duševnega zdravja, preventive pred zlorabo drog, nenasilne komunikacije, spletnih nevarnosti (vpliv se kaže predvsem pri dijakih nižjih letnikov), prehranskih motenj ter učenja veščin za spoprijemanje s stresom.

Iskali bomo zanimive in aktualne tematike s področja vzgoje za organizacijo predavanj za starše in učitelje.

Dijaški in študentski dom Kranj

<u>Delavnice za dijake</u> Letnik	<u>Število dijakov</u>	<u>Izvedene preventivne delavnice,</u> <u>sofinancirane s strani LAS</u>	<u>Ostale izvedene preventivne delavnice</u>
Vsi letniki	21	Tvoje telo? - motnje hranjenja	Pravila dejanja

		Društvo MUZA, svetovalnica za motnje hranjenja	Izvedeno za dijakinje s strani dveh vzgojiteljic v domu
--	--	--	---

Ocenjujemo, da se je stanje v letu 2020/21 za dijake v domu poslabšalo: zaradi šolanja na daljavo so bili v domu prisotni manj kot sicer in hitro je bilo opaziti, da ima to zelo negativen vpliv predvsem na njihov občutek socialne pripadnosti, omejene ali pomembno zmanjšane so bile možnosti druženja z vrstniki, skupnega preživljanja prostega časa, pridobivanja izkušenj, vsakodnevnega spremljanja in vzgojnega delovanja s strani strokovnih delavcev ipd., kar je po naši oceni pomembno vplivalo tako na občutek varnosti in sprejetosti kot tudi na druge nivoje odraščanja in razvoja samostojnosti v tem občutljivem obdobju. V izvedeni spletni anketi so na to opozorili tudi dijaki sami.

Preventivno delovanje je absolutno potrebno in koristno. Poleg doslej najbolj perečih področij v zvezi z odvisnostjo od interneta (ki ima ogromen, vsestranski, usoden pomen za vsa področja mladostnikovega razvoja), uživanja alkohola itd. se kažejo se nova nujna področja delovanja: treba bo načrtno spremljati duševne stiske mladih, upad njihove motivacije, večanje brezvoljnosti in občutka nemoči... V zadnjih letih se v dijaškem domu srečujemo z velikim povečanjem števila dijakov, ki so vključeni v pedopsihiatrične obravnave zaradi različnih vzrokov (samopoškodovanje, depresija, razne nevrolško-psihološke specifikacije...), kar vse kaže na problematiko čustvenih, socialnih, duševnih stisk pri mladih tudi na področjih, ki jih doslej nismo vključevali v preventivno dejavnost.

f) Vrtci

Kranjski vrtci (poročilo je podala ga. Andreja Pungartnik, psihologinja)

<u>Predavanja za starše</u>	<u>Število</u>	<u>Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS</u>	<u>Ostala izvedena preventivna predavanja</u>
starši	50	Živeti z otrokom in ne za otroka -vzgoja za sodelovanje- Tania Povčič	
<u>Predavanja za vzgojitelje</u>	<u>Število</u>	<u>Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS</u>	<u>Ostala izvedena preventivna predavanja</u>
vzgojitelji	15		

V Kranjskih vrtcih smo čakali na možnost izvedbe predavanj v živo. Načrtovali smo 3 predavanja, vendar ni šlo (zaradi situacije Covid-19), zato smo se odločili za eno predavanje preko spleta. Starši so bili zadovoljni s predavanjem, bi si pa večina želela izvedbo v živo

Vrtci ob OŠ MO Kranj (poročila za vse vrtce ob osnovnih šolah so skupaj s svetovalnimi službami pripravili ravnatelji šol; poročila je zbral g. Pavel Srečnik, vodja aktivna ravnateljev OŠ in ravnatelj OŠ Stražišče)

VRTEC ob šoli Kokrica

<u>Predavanja za starše</u>	<u>Število</u>	<u>Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS</u>	<u>Ostala izvedena preventivna predavanja</u>
Starši	36	Damjana Dagarin Šmid: Odgovornost in samostojnost predšolskega otroka	

Starši pozitivno sprejemajo preventivna predavanja in so vsekakor pomembna kot pomoč pri vzgoji.

VRTEC pri OŠ Stražišče Kranj

<u>Predavanja za starše</u>	<u>Število</u>	<u>Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS</u>	<u>Ostala izvedena preventivna predavanja</u>
starši	56 staršev je odgovorilo na spletno anketo,	Starši srečnih in uspešnih otrok (spletno predavanje)	Drugih predavanj ni bilo.

	prepričani smo, da si je predavanje ogledalo več staršev, saj smo dobili veliko dodatnih pohval in prošnjo za podaljšanje ogleda.	Marko Juhant	
--	---	--------------	--

Otroci so potrebovali več medsebojnega stika in igre ter več fizičnega stika z vzgojitelji. Drugih posebnosti ni bilo opaziti.

Starši so zelo visoko ocenili predavanje, zato si želimo, da se sodelovanje z LAS Kranj nadaljuje še naprej.

VRTEC pri OŠ Predoslje Kranj

<u>Predavanja za starše</u>	<u>Število</u>	<u>Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS</u>	<u>Ostala izvedena preventivna predavanja</u>
Starši	82	Damjana Šmid: Otroški karakterji in njihove posebnosti pri vzgoji	
<u>Predavanja za vzgojitelje</u>	<u>Število</u>	<u>Izvedena preventivna predavanja sofinancirana s strani LAS</u>	<u>Ostala izvedena preventivna predavanja</u>
Vzgojitelje	7		
Skupaj	75		

Zahvalili bi se lokacijski akcijski skupini Mestne občine Kranj za sofinanciranje predavanja v vrtcu. Glede na to, da imajo vzgojiteljice že vrsto let po predavanju roditeljski sestanek, je udeležba s strani staršev večja. Predavanje so starši pohvalili. Temeljilo je na izkušnjah in na konkretnih primerih.

g) Mladi (poročilo je zbrala ga. Špela Podobnik, podala pa ga. Hana Šuligoj, vodja resorja za socialo in zdravstvo KŠK)

V letu 2021, kot tudi v letu 2020 zaradi epidemiološke situacije nismo mogli izvesti veliko akcij, ki bi ozaveščale o preventivi zlorabe drog pri mladih. Običajno smo na koncertih izvajali akcijo Tudi trezen se lahko zabavam, kjer so hostese udeležencem koncerta brezplačno preverile nivo alkohola v izdihanem zraku. V letu 2021 pa smo večino koncertov izvedli lahko le preko spleta in posledično akcije Tudi trezen se lahko zabavaš nismo speljali v želenem obsegu. Na degustacijah piva smo mladim podali strokovno znanje o pivih, ter jih nagovorili k kontroliranemu zauživanju in zmernim količinam.

Alkohol in ostale droge zlorablja kar veliko število mladih, na drugi strani pa imamo mlade, ki svoje življenje živijo relativno zdravo. Glede na ostale klubske aktivnosti ugotavljamo, da je med mladimi manj zanimanja za alkohol in droge ter več za športne in kulturne dejavnosti.

V letu 2022 bomo poskusili izvesti več podobnih akcij kot smo jih v letu 2021, prav tako pa bomo večji poudarek dali ozaveščanju o škodljivosti kajenja in drugih drog.

h) Center za socialno delo Gorenjska, enota Kranj, (poročilo je podala ga. Suzana Gladovič, CSD Gorenjska, enota Kranj)

Sprejemni in dnevni center Labirint ter Stanovanjska skupina Katapult (Sejmišče 4)

Opazamo, da smo v obdobju, v katerem so »klasičnim drogam« (marihuana, heroin, idr.) dodane različne primesi, katere povzročajo nenavadne učinke tako na psihološki kot telesni ravni posameznika. Te primesi so dostopne na spletu, so poceni in niso na seznamu prepovedanih drog. Nakupovanja preko spleta je v porastu, s tem pa se večja izbira nakupa različnih psihoaktivnih substanc. V drugi polovici leta smo se tako soočali s pojavom dodanih sintetičnih kanabinoidov in benzodiazepinov v marihuani. V Kranju se je bolj izrazito pojavil tudi »sladoled« oziroma 3-mmc. Zaradi slabe kvalitete heroina so se pojavili tudi sintetični opiodi. Vsekakor je v porastu tudi kokain, njegova kvaliteta je dobra (tudi 80% čistost). V prihodnosti se

pričakuje porast metamfetaminov. 3-mmc naj bi počasi upadel, nadomestila pa naj bi ga nova substanca, katere še ni mogoče jasno opredeliti.

Trend pojavljanja različnih novih psihoaktivnih snovi se torej nadaljuje.

Spremenjene okoliščine, ki so jih prinesle omejitve ob razglasitvi epidemije, pomenijo za posameznike, katere družba že tako odriva na svoj rob, dodatno izoliranost in osamljenost. Mnogi so še bolj zdrsnili v svet zasvojenosti. V kolikor so bili že prej neopremljeni tudi pri uveljavljanju različnih pravic in v postopkih različnih institucij in organizacij, je z digitalizacijo njihova nefunkcionalnost še narasla. Mnogi niso niti tehnološko opremljeni, bodisi tehnologije ne znajo uporabljati. Sicer pa niti ne vedo, kako se v tem pogledu družba hitro spreminja.

Sicer pa so posledice covid-19 precej obsežne in zahtevne tudi za mlade. Mladi imajo veliko stisk, ki so povezane z novim virusom. Šolanje od doma, karantene, različne bolezni ipd. lahko pomenijo ostajanje in zadrževanje v ranljivem okolju, polnem porušenih (lahko tudi nasilnih) odnosov, kjer se mladi ne počutijo varne, saj niso slišani, večkrat celo prezrti. Ocenjujemo, da se je veliko mladih ob šolanju na daljavo še bolj izoliralo – tako od družbe vrstnikov, kot šolskega in drugega socialnega okolja. Učenje na daljavo za mnoge ni bilo privlačno, zaznavali so ga kot izredno demotivacijskega – pričeli so izostajati, nekaterim je vrnitev v šolsko okolje predstavljalo veliko težavo, nekateri se vanj tudi niso vrnili. Našteto predstavlja okoliščine, v katerih mladi ne zmorejo dobro poskrbeti zase in zato vse bolj posegajo po različnih psihoaktivnih snoveh, drsijo v druge nekemične zasvojenosti (zasvojenost z ekrani – videoigre, ipd.) ali pa v različne psihiatrične težave.

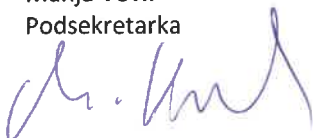
Ob navedenih posledicah epidemije pa je potrebno poudariti tudi prednost digitalizacije, ki jo razvijamo ob covid – 19. Le ta nas je spodbudila in nam omogočila dodatne možnosti sodelovanja. Omogoča predvsem obravnavo posameznikov iz vse Slovenije. Na ta način smo bolj in lažje dostopni širši populaciji.

Reintegracijski center

Program Reintegracijski center se izvaja v Domu Vincenca Drakslerja, v Pristavi pri Trzinu. Program smo izvajali v skladu z letnim načrtom in vizijo programa. Izvajali smo socialno rehabilitacijo in reintegracijo oseb, ki imajo težave z različnimi zasvojenostmi, tako kemičnimi (alkohol, heroin, kokain, marihuana, pomirjevala...), kot nekemičnimi oz. vedenjskimi (igre na srečo, spletna pornografija, računalniške igre, odnosi, hrana...). V okviru izven bivalne obravnave smo nudili pomoč svojcem bivalnih uporabnikov, bivšim bivalnim uporabnikom in tistim, ki imajo težave z zasvojenostjo, vendar ne potrebujejo bivalne obravnave. Program je bil v letu 2021 zelo uspešen, tako po številu uporabnikov, kot po vsebinskem delu. Cilji glede števila uporabnikov so bili v celoti doseženi, saj so bile kapacitete ves čas polno zasedene. V bivalno obliko obravnave je bilo vključenih 17 različnih uporabnikov (3.512 nočitev), v izven bivalno obliko pa 77 različnih uporabnikov. Skupno število vseh različnih uporabnikov je 94.

Kljub epidemiji je program deloval nemoteno, z upoštevanjem vseh varnostnih ukrepov. Veseli nas, da v času epidemije nismo imeli nobene okužbe s COVID – 19. Tudi letos smo izpeljali letovanje za uporabnike v Barbarigi. V celem letu je imel le en uporabnik recidiv, zaradi česar smo z njim prekinili sodelovanje. Na novo je v tem letu v bivalno obliko vstopilo 9 uporabnikov in 1 uporabnica, v izven bivalno pa 23 uporabnikov oziroma uporabnic. 5 uporabnikov bivalne obravnave je uspešno zaključilo program in se vključilo v družbo. Z vsemi smo ostali v stiku. 7 uporabnikov bivalne oblike se je zaposlilo, 3-je so nadaljevali z izobraževanjem, vsi pa so opravljali prostovoljno delo. Letos smo na pobudo uporabnikov vpeljali novo športno aktivnost in sicer dvoransko plezanje. Uporabniki so navdušeni, dejavnost pa je tudi zelo koristna, saj se učijo vlagati veliko truda za postopne, manjše napredke - kar pa je v osnovi princip treznjenja. Aktivno smo sodelovali s svojci in z uporabniki, ki so zaključili bivalno obliko. Pripravili smo nove interne vprašalnike za uporabnike in zaposlene, z namenom boljšega spremljanja rezultatov dela. Z upoštevanjem varnostnih ukrepov so uporabniki tudi v tem letu opravljali delovno rehabilitacijo v socialnem podjetju Fundacije Vincenca Drakslerja za odvisnike. S pomočjo FVD smo opremili dodatno terapevtsko sobo.

Pripravila:
Manja Vovk
Podsekretarka

Suzana Gladovič
Predsednica LAS

